

Comhar

EAGRÁN 11

2018

Eagarfhocal

Glacaim leis go bhfuil gach duine socrúithe ar ais ar scoil faoin am seo agus go bhfuil sibh go léir ag obair go dian! Tá súil agam go bhfuil am léitheoireachta agus am scríbhneoireachta agaibh áit éigin sa sceideal!

Míle buíochas leis na daoine a sheol saothar isteach chugainn don eagrán seo de Comhar Óg. Tá éagsúlacht bhreá againn an uair seo – scéalta, dánta agus ailt.

Tá Bliain na Gaeilge á comóradh ag muintir Choláiste Cholmcille, Indreabhán - dánta agus ailt scríofa acu ar an teanga mar atá anois agus mar a bheidh sa todhchaí. Roinnt tuairimí spéisiúla léirithe acu.

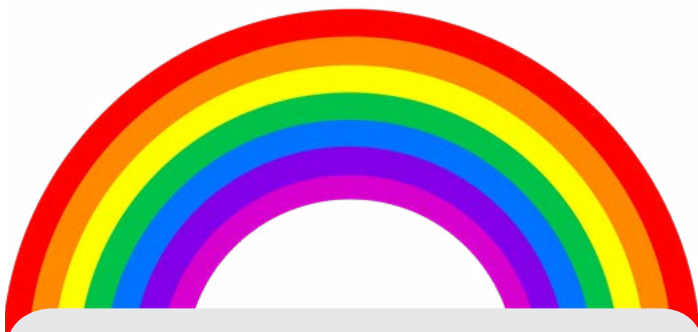
Fungaí i measc na nithe atá á gceiliúradh ag scríbhneoirí Phobalscoil Chorca Dhuibhne agus dánta an-deasa scríofa acu ar an deilf cháiliúil.

Cuimhnigí ar an éagsúlacht agus sibh ag seoladh saothair chugainn don chéad eagrán eile. Má fhaighim an-chuid dánta, scéalta, ailt ar an ábhar ceannann céanna agus na tuairimí ceannann céanna léirithe iontu, roghnóigh mé cuid acu ach ní féidir liom gach ceann acu a fhoilsiú.

Cuimhnigí freisin go gcuirfimis fáilte roimh ghrianghraif agus roimh fhictiúir chomh maith le saothar scríofa.

Bainigí súp as an téarma. Bainigí sult as an eagrán seo de Comhar Óg ... agus bígí ag scríobh.

Áine Ní Ghlinn (*Eagarthóir*)

Cúpla Focal

Cúpla focal duitse, a stór
Comhionannas
Grá agus tuiscint

Ná hoscail do bhéal
Lig dod' chorp
Glacadh leo

Jenni-Rose Ní Éideáin
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise an Ghaeilge

Casaim le daoine ag tús a saoil
Is fanaim leo i gcaitheamh a saoil.

Casaim le daoine eile sa scoil
Ní maith leo mé agus fágann siad sa scoil mé.

Casaim le go leor daoine
Ach ní chuireann go leor daoine aithne mhaith orm.

Táim sean anois
Lag agus ag fáil bháis.

Deir daoine anois go bhfuil siad ar fad
Ag iarraidh mé a shábháil

Ach casaim fós le go leor daoine
Anois agus mé i dtrioblóid

Casann siad a ndroim liom
Ar nós nár chas siad ariamh liom.

Teresa Clifford

Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Smaoineamh Siar

Na leathanaigh a leagann amach mo shaol
Mo chlann, mo smaointe, mo thrioblóidí féin
Á gcur i mbosca dorcha domhain
Claibín á dhúnadh ar mo chuimhní

Scríbhneoireacht dhubh, thanaí, chaol
Ag sníomh ó pheann go páipéar
Sreang na smaointe scaoilte ón saol
Stair á coinneáil don todhchaí

Caitríona Ní Chonail,

Coláiste Ghobnatain, Baile Mhic Íre, Co Chorcaí

Turas an Cholúir

Eitlíonn colúr aonair trasna na spéire
Ag lorg fothaine don nead
Ag lorg fothaine dá scalltáin
Ag lorg áite chun amhrán na máthar a chanadh

Duilleoga feoite ar crochadh go híseal
Clúdaíonn siad na scalltáin is an colúr
Tiocfaidh an lá a bheidh an ghéag ag luascadh
Na scalltáin óga ag eitilt leo

Canfaidh an mháthair amhrán an bhróin

Deirdre Ní hAdhmaill,
Coláiste an Eachréidh, Baile Átha an Rí

Faoisceamh

Brú
Tar éis a bheith i mo luí anseo le sé uair an chloig
Brú
Gach nóiméad ag dul in olcas
Brú
Ag brú is ag brú ach ní tharlaíonn rud ar bith
Brú
Nílím ag iarraidh leanúint ar aghaidh
Brú
Ní fiú é
Brú

Ach ansin ...
Tagann sé ...
An gol is binne
a chuala aon duine riamh ...

B'fhiú é ...

Madge Nic Réamoinn,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Ghealach

Is í an ghealach
an cara is fearr agam
Leanann sí thart mé
achan oíche

Ódhrán Demeulemeester,
Coláiste Feirste

Ródhéanach?

Is mise an Ghaeilge
Teanga na hÉireann
Tá mé sean agus lag
Níl mórán ama agam
Tá sibh ag iarraidh mé a shábháil
Ach b'fhéidir go bhfuil sé
ródhéanach!

Aoife Ní Mháille
Coláiste Cholmcille, Indreabhán

An Guth Ciúin

Thig liom daoine a fheiceáil ag gáire
Ach ní thig liom iad a chloisteáil
Béal ag bogadh ach
Níl aon fhuaim ag teacht amach

Cén fáth a bhfuil siad do mo bhualadh?
Cén fáth a bhfuil mo chuid súl ag sileadh?
Cén fáth a bhfuil mo chraiceann ag caoineadh uisce dhearg?
Cén fáth a bhfuil guth ciúin ag achan duine?

Seánna Ní Chonghaile,
Coláiste Feirste

Draíocht

Lá breá grianmhar a bhí ann. Shocraigh Conor agus Paádraig dul ar shiúlóid san Fhorois Dhorcha. Bíonn a lán scéalta sa nuachtán faoi dhaoine a chuaigh isteach san fhoraois sin agus nár tháinig amach aisti. Ach ní leanann Conor na rialacha agus leanann Pádraig Conor...

Bhí an ghaoth ag siosarnach sna crainn. Tháinig eagla an domhain ar Phádraig bocht. Buachaill an-chiúin é nach dtéann amach go rómhnic, duine an-díograiseach a bhíonn ag staidéar go crua. Ach chuir Conor brú air teacht go dtí an Fhorois Dhorcha toisc nach raibh aon duine eile sásta dul ann leis. Shroich siad an Fhorois Dhorcha. Bhí croí Phádraig ag bualadh ina chorp. Shiúil an bheirt acu go dtí go raibh Conor sásta stopadh. Bhí siad in aice leis an gcrann is airde san fhoraois. “Cá bhfuilimid?” a dúirt Pádraig go ciúin.

“Dún do chlab,” a dúirt Conor go feargach.

Duilleoga glasa a bhíonn ar ghnáthchrann. Duilleoga corcra dorcha a bhí ar an gcrann seo. Bhí poll mór díreach in aice leis agus fuaim ag teacht as. Bhí Pádraig ábalta duine a chloisint ag labhairt ach ní raibh sé róchinnte céard a bhí á rá aige. Go tobann tháinig miongháire mór ar aghaidh Chonor agus bhrúigh sé Pádraig síos an poll.

Ní raibh a fhios ag Pádraig cad a bhí ag tarlú. Ní raibh a fhios aige fiú cá raibh sé. D’fhéadfá a rá go raibh eagla an domhain ar.

“Cén saghas áite é seo?” ar sé leis féin. D’fhéach sé ina thimpeall agus bhí doras mór os a chomhair.

Go tobann chuala sé scread de shórt éigin taobh thiar den doras. D’oscail sé go mall é. Chonaic sé sléibhte ollmhóra,

sneachta ar a mbarr agus loch díreach in aice leo. An rud áit faoin áit ná na dathanna. Bhí dath bándearg ar an bhféar, bhí an t-uisce buí agus an spéir dearg. Bhí a fhios ag Pádraig nach in Éirinn a bhí sé go cinnte.

Bhí madra beag ina shuí in aice leis an doras. Thosaigh an madra ag labhairt. “Dia duit, a Phádraig. Fáilte chuig an áit speisialta seo, nach bhfuil eolas ag mórán daoine fúithi.”

Scread Pádraig amach go glórach. Ní raibh a fhios aige cad a bhí ag tarlú. Ansin d’fhéach sé thart agus tháinig áthas air. Bhí a fhios aige go raibh áit dhraíochtúil aimsithe aige.

Anseo sna sléibhte iontacha ildaite, ní bheadh Conor in ann eagla a chur air riamh arís. Bheadh saol ciúin, suaimhneach aige agus b’fhéidir nach rachadh sé abhaile arís.

Laura Mulvey,
Coláiste Mhuire, BÁC

Dorcha

Nuair a thiteann an dorchadas, tagann siad amach. Mura mbíonn tú i do chodladh, ní fheicfidh tú an solas arís.

Ethan Mac Giolla,
Coláiste Feirste

Lá Éigin

Nuair a bhí tu óg d’úsáid tú mé gach lá Léigh do Mham duit mé gach oíche Anois agus tú níos sine Suím ar sheilf i do sheomra Bím ag smaoineamh ort gach lá B’fhéidir go bpiocfaidh tú suas arís mé Beidh grá agat dom arís – lá éigin

Annie Sultan,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Loch

Shiúil George síos an cnoc go ciúin. D'fhéach sé ar Albus, a bhí i bhfolach taobh thiar de chloch mhór. Bhí Albus ag faire air agus d'ardaigh sé a ordóg.

Thosaigh Albus ag bogadh i dtreo an locha a bhí mórthimpeall ar an teach. Lean George é agus a shlat iascaireachta ina lámh aige. Shroich siad bruach an uisce. Chas George ionas go mbeadh sé in ann faire ar aon duine a chuirfeadh stop leo.

"Ó! A Dhia," a dúirt Albus, chomh ciúin le luch."Féach an méid rudaí atá tagtha as an teach seo!"

Is gadaithe iad George agus Albus, ach ní gnáthghadaithe iad. An áit ina ndéanann siad an ghadaíocht ná i dtithe atá buailte ag tuilte. Siúlann siad suas síos timpeall na tíre, ag leanúint aibhneacha go dtí go n-aimsíonn siad teach tréigthe atá líonta le huisce.

Níl mórán saibhris le fáil ón obair sin, ach goideann siad an oiread is gá dóibh chun maireachtáil. Agus an uirlis a úsáideann siad chun éadaí, seodra, troscán is eile a thógáil ná slat iascaireachta. Is modh oibre aisteach é ach, dar le George, is é an bealach is éifeachtaí agus is sábháilte dóibh é.

Bhí giuirléidí úinéir an tí scaipthe amach anois os comhair Albus, iad go léir tar éis snámh as doras nó fuinneog agus iad ar foluain sa loch nua-dhéanta timpeall an fhoirgnimh. Rinne George meangadh mór gáire agus chaith sé amach a shlat chun na rudaí a ghabháil. Thosaigh an bheirt acu ag líonadh a bpócaí, agus pócaí na n-éadaí nua a roghnaíodar a choimeád.

Sa deireadh shuigh George agus Albus síos, iad tuirseach traochta. D'oscail siad cannaí bia a d'aimsigh siad sa teach agus thosaigh siad

ag ithe. Ní raibh siad tar éis an méid seo saibhris a fháil ó theach amháin le tamall fada. Bhí siad chomh sásta nach bhfaca siad an madra ag siúl gar don teach. Ní fhaca siad an madra ag aimsiú bholadh na ngadaithe, agus é ag féachaint díreach ina dtreo.

Ach chuala siad an tafann mór a scaoil an madra uaidh. Bhéic siad le heagla agus leis sin, thosaigh siad ag rith chomh tapaídh is a bhí ina gcosa.

"Tabhair leat na héadaí!" a scread George.

"Nach bhfuil siad á n-iompar agatsa?" a d'fhreagair Albus.

Stop George go tobann agus a chroí ina bhéal aige. Thosaigh sé ag rith ar ais i dtreo na rudaí a d'fhág siad ar an talamh. Ach sheas Albus ina bhealach.

"Nach dtuigeann tú, George? Níl an t-am againn! Béarf ar orainn muna ritheann tú a nois! Tosaigh ag bogadh nó beidh orm tú a fhágáil i mo dhiaidh!"

D'fhéach George ar an saibhreas go léir a bheadh siad in ann a dhíol. Bheadh bia acu ar feadh na míonna a bhí le teacht. Ansin d'fhéach ar an madra, agus ar na daoine a bhí á leanúint.

Líon a aghaidh le brón, ach chas sé arís agus rith sé ar nós na gaoithe in éineacht le hAlbus.

Móibhí de Búrca,
Coláiste Mhuire, BÁC

Crann na Smaointe

Ag dreapadh go diongbhailte
In airde san aer
Dréimire na smaointe
Ag dreapadh i gcónaí

Ag síneadh go slachtmhar
Ag casadh le huaisleacht
Ag rince ar an ngaoth
Ag fás is ag fás ar feadh na mblianta

Spéir ghorm, mhealltach
Ag clúdach an domhain
Mianchroí na samhlaíochta
Ag fánaíocht go smaointeach

Ag leathnú go draíochtúil
Síos bóithrín na smaointe
An saol á phlé
Aosta is críonna

Na smaointe ag eitilt
Thar chnoic is choillte
Ag rolladh síos fána
Ag athrú, ag ardú as éadan

Méabh Ní Chonail.

*Coláiste Ghobnatan, Baile Mhic Íre,
Co Chorcaí*

Sa Leabharlann Dom

Istigh sa leabharlann
Scéal nó dán
Foghlaim saibhreas na teanga
Le Bríd Ní Mhóráin.

Tá grá agam don dteanga
Is breá liom a bheith ag scríobh
Níos fearr ná sa seomra ranga
Ní chaillfead an scil seo riamh.

Finn Dáibhís,

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

An Fhírinne

Tá idirdhealú ann ach ní athníonn ach an duine é
Ní bhíonn daoine ag labhairt faoi mar is í an fhírinne í
Bíonn eagla ar dhaoine labhairt faoin fhírinne
ach amháin nuair atá sí ag cur isteach orthu

Aoibhín Nic Roibeaird,

Coláiste Feirste

Dofheicthe (Amhrán)

Lá eile de bhalla fógraíochta
agus sacar ar an teilifís
An bhfeiceann sibh mé?
Tréigthe, ar shiúl
Cailte sna cuimhní faoi shaol eile,
Saol nach liomsa é

Bhí mé cailte
An oíche sular fhág mé ...
Mé féin, mo scáth agus mo chuid leithscéalta

Cé mé?
Cé mé?
Nuair nach bhfuil a fhios agam féin
Cé mé?
Cé mé?
Dofheicthe

Lá curtha amú
Ag brionglóideach ar na laethaenta
nach dtig a fháil ar ais
Chail mé mo bhealach
Amharcaim ar aghaidh
's athraíonn na dathanna go liath
Siúlaim ar aghaidh

Bhí mé cailte
An oíche sular fhág mé ...
Mé féin, mo scáth agus mo chuid leithscéalta

Cé mé?
Cé mé?
Nuair nach bhfuil a fhios agam féin
Cé mé?
Cé mé?
Dofheicthe.

Órfhlaith Ní Searcaigh,

Coláiste Feirst

Bródúil

Éireannaigh ag tógáil clainne
Ar fud na cruinne
Go bródúil as Gaeilge
Mar gur linne í.

Athbheochan, athnuachan
Tuairisc.ie an nuachtán
Súil Eile, meon eile
Mar gur linne í.

Labhair í, mol í
Ná bac leis na Béarlóirí
Cuimhnigh ar lucht na réabhlóide
Mar gur linne í.

Béibhín Breathnach De Faoite,
Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Bliain na Gaeilge

Gaeilge a bheith mar an teanga a úsáidtear ar na fóin Aire a thabhairt den chruinneas a bheith i do Ghaeilge Eolas a scaipeadh faoi sheoid na Gaeilge sa scoil, sa cheantar Iarracht a dhéanamh Gaeilge a labhairt le do chairde chuile lá Labhair an Ghaeilge freisin le daoine nua a chastar ort Gach ábhar gur féidir a dhéanamh trí Ghaeilge, déan é Eagraigh rudaí beaga a chuirfeadh an Ghaeilge chun cinn, a chinnteoidh a beo

Hazel Ní Chualáin

Coláiste Cholmcille, Indreabhán

A Dhialann ...

A dhialann dhílis,
Má bhím á léamh seo faoi cheann caoga bliain nó cibé cén uair a bheidh mé á léamh arís agus mé ag dul siar ar mo chuid dialann, is dócha go mbeidh athraithe móra tagtha ar rudaí. Faoi láthair táim seacht mbliana déag d'aois ag scríobh faoin nGaeilge, tá súil agam go mbeidh sí fós ar an bhfód agus mise léi, faoi cheann leath chéadbliaine eile.

Is í seo an bhliain 2018 agus is í bliain na Gaeilge í. Faoi láthair ní féidir liomsa - ná le déagóirí eile go deimhin - a fheiceáil go díreach, cé chomh tábhachtach is atá sé a bheith ag dul thart ag labhairt na Gaeilge i gcónaí nó an tábhacht atá ag baint le bheith ag déanamh gach ábhar trí Ghaeilge. Tógann an t-aistriúchán ó Bhéarla go Gaeilge sna leabhair scoile an lá ar fad orainn!

Ach nuair a smaoiním ar a bheith ag labhairt Béarla le mo chlann in áit Gaeilge, cuireann sé as dom agus cuireann sé uaigneas orm. Le seacht mbliana déag anuas is í an Ghaeilge a labhair mé le mo chlann ar fad.

Mar a deir an seanfhocal "Tír gan teanga tír gan anam" agus bhraithfinnse gan anam gan an Ghaeilge.

In ainneoin go bhfaigheann an chuid is mó de mhuintir na tíre, fiú corrdhuine i gConamara féin, an Ghaeilge níos deacra mar ábhar ná an Béarla, fuair mé féin an chanúint agus an scríbhneoireacht as Gaeilge i gcónaí níos éasca.

An Samhradh seo chugainn táim ag súil le post a fháil i gColáiste Lurgan agus oibriú leis na Gaeilgeoirí mar a thugann muid orthu anseo agus cúnadh a thabhairt dóibh a gcuid Gaeilge a fhorbairt.

Bím i gcónaí ag rá liom féin gurb í an Ghaeilge a labhróidh mé le mo chuid gasúir agus gur fear le Gaeilge bhreá a phósfaidh mé. Tá súil agam go gcoinneoidh mé mo ghealltanais. Tá súil agam nach ligfidh mé síos mo thír, mo theanga agus níos tábhachtaí ná sin nach ligfidh mé síos mé féin. Tá an Ghaeilge mar chuid dom...

Go dtí ar ball, a dhialann dhílis,
Kiara.

Kiara Ní Dhúgáin

Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Beatha teanga í a Labhairt

Tá an Ghaeilge an-tábhachtach dom. Is í mo chéad teanga í agus an teanga ar fhás mé suas léi ó bhí mé i mo pháiste. Ar nós aon duine eile sa saol seo tá ceangal maoithneach agam le go leor rudaí ar fhás mé suas leo, mar shampla an teidí atá agam ar feadh mo shaoil uilig darbh ainm Sammie, na cláir teilifíse ar bhreathnaigh mé orthu ar nós Bear in the Big Blue House nó Barney ach caithfidh mé a rá gurb í an rud a bhfuil an ceangal is láidre agam léi ná an Ghaeilge.

Mar gheall air seo uilig is é mo thuairim gur rud iontach í Bliain na Gaeilge. Is bealach iontach é seo chun aitheantas a thabhairt don teanga álainn nach labhraíonn ach níos lú ná leath na tíre seo ó lá go lá. Tá sé seo an-bhrónach nuair a smaoiníonn tú air. Tá súil agam go ndéanfaidh Bliain na Gaeilge difríocht.

Tá go leor buntáistí ag baint leis an nGaeilge a bheith ag duine. An rud is bunúsáí ná na doirse acadúla a

osclaíonn sí do dhaoine. I mo thuairim is rud iontach é a bheith in ann níos mó rudaí a fhoghaím ar bhealaí difriúla agus - mar a deirtear - is eochair feasa an fhoghlaim.

Buntáiste eile ná go bhfuil tú in ann cumarsáid a dhéanamh le i bhfad níos mó daoine, mar shampla, seandaoine sna Gaeltachtaí a bhfuil Béarla sách lochtach acu. Tá go leor le foghlaim ó na daoine seo - seanfhocail, scéalta, amhráin, gan trácht ar aon rud eile. Má chailleann muid na rudaí seo beidh sé ina chúis bróin go deo.

Tá an teanga álainn seo an-sean, í thart ar shé mhíle bliain d'aois. Mar sin, is féidir a rá gur cheann de na teangacha is sine ar domhan í an Ghaeilge. Is cuid den stair í. Ba cheart dúinn í a choinneáil beo fiú ar an bhfáth seo amháin. Tugann muid an oiread aire do chomórtha gníomhaíochtaí stairiúla, d'fhoirgnimh stairiúla ar nós Phríosún Chill Mhaighneann agus do litreacha a scríobh daoine cáiliúla ar nós WB Yeats ach fós níl muid in ann aire a thabhairt dár dteanga féin. Nach olc an mhaise dúinn é.

Tá súil agam go mbeidh muid in ann an laghdú atá déanta ar ráta labhartha na Gaeilge sa tír seo a cheartú go luath agus tabharfaidh imeachtaí ar nós Seachtain na Gaeilge agus Bliain na Gaeilge cúnamh dúinn uilig é seo a dhéanamh. Ní hamháin an Ghaeilge a thabhairt isteach i saol daoine nua atá i gceist agam ach Gaeilge na ndaoine a labhraíonn í cheana féin a shaibhriú freisin.

Is maith an scéaláí an aimsir agus mar sin beidh a fhios againn go luath an ndéanfaidh Bliain na Gaeilge aon difríocht. Tá súil agam go ndéanfaidh mar - mar a deirtear - Tír gan teanga, tír gan anam.

Arianna Nic Dhonnacha

Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Bliain na Gaeilge

Tá tuairimí difriúla ag chuile dhuine faoi Bliain na Gaeilge. Ceapaimse gur rud maith í do dhaoine nach mbíonn ag labhairt Gaeilge go rialta. Tá a leithéid tábhachtach agus riachtanach dóibh siúd mar teastaíonn rud éigin chun iad a spreagadh chun an Ghaeilge a labhairt. Muna mbeadh Bliain na Gaeilge ann seans maith nach mbeadh siad ag déanamh iarracht teanga na tíre a labhairt.

Ceapaim go mba cheart níos mó poiblíochta agus níos mó fógraíochta a dhéanamh ar an bhfeachtas. Tá fhios ag

gach duine faoi seo faoi Sheachtain na Gaeilge mar gheall ar an bhfógraíocht a dhéantar. Spreagann sé seo daoine, agus fiú iad atá ar chúpla focal, déanann siad iarracht.

Ceapaim go bhfuil sé tábhachtach go dtuigfeadh muintir uile na tíre seo go bhfuil an teanga fós á labhairt, go bhfuil sí fós beo. Gan Bliain na Gaeilge, gan Seachtain na Gaeilge agus gan aon chomórtais as Gaeilge ní bheadh leath an oiread daoine sa tír ag labhairt na Gaeilge agus sin an fáth a gceapaimse gur maith ann í Bliain na Gaeilge.

Ciara Ní Eochagáin

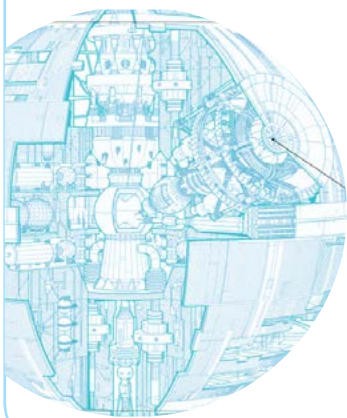
Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Cailte sa Spás 1

Na daoine deireanacha
Cailte sa spás
BANG MÓR
Nóta báis

Tiarnán Ó Raghallaigh,
Coláiste Feirste

Cailte sa Spás 2

Tá an spáslong briste
Iad tréigthe sa spás
An t-aon rud a thiocfadh leo
a dhéanamh le teacht slán as ...
BOOM!!!**!!!**!
Buaileann an spáslong pláinéad
An t-aon rud atá fágtha ná buatais pháiste ...

Tiarnán Ó Raghallaigh,
Coláiste Feirste

An Domhan

Tá an Domhan ina bhláth
Tabhair áire dó
Nó beidh sé imithe
Isteach sa dorchadas
Gan dath

María Ní Mhaoildeirg,
Coláiste Feirste

Barróg na Gréine

Beirim barróg
Spréim solas
Sínim síos

Cúlaím go ciúin
Tuirseach traochta
Fanaim go foighneach
Le gile na gealaí

**Triona Ní Niatháin & Nia Ní
Dhálaigh,**
Pobalscoil Chionn tSáile, Co Chorcaí

An Clog

Ina shuí leis fein
An ghealach ag lonrú
Gan smaoineamh ar bith
Gan fuaim ar bith
Ach amháin an clog
Ag cur a chuid ama amú

Zara Ní Mhaoldomhnaigh,
Colaiste Íosagáin, BÁC

An Rí gan Ríocht

Cé go síleann daoine eile
go bhfuil seisean i gceannas
b'fhéidir nach Rí é
An Rí gan ríocht

Ethan Mac Giolla,
Coláiste Feirste

Mo Cheantar Féin

Is fada an lá ó d'fhág mé
Mo cheantar álainn féin
Na cnoic, na crainn
Na báid ar an loch
Seo é mo cheantar féin

Mo chairde ar fad ag fanacht
Is mé ag fágáil slán
Le mo shaol ar fad
Mar dhuine óg
Seo é mo cheantar féin

Níl áit ar domhan chomh foirfe
Le mo cheantar álainn féin
Mo chlann, mo chomharsana
Mo chairde ar fad
Seo é mo cheantar féin

Is fada an lá ó d'fhág mé é
Is mé i mo sheanfhear anois
Ach tá mo chróí
San áit chéanna fós
Sin é mo cheantar féin

Seán Ó hÍcí,
Coláiste Naomh Feichín,
Corr na Móna

A Ghaeilge!

A Ghaeilge! A Ghaeilge! Cá bhfuil tú imithe?
Gabhaim isteach i siopaí agus labhraím le daoine.
Labhraím le daoine ar na sráideanna freisin –
Sa bhaile mór féin, ach mo léan, mo léan!
Béarla a chloisim ar ais gach áit.
Tá an cultúr ag imeacht –
ár n-oidhreacht ón seandream.
An rud is measa anois ná
Go bhfuil muid ag labhairt teanga ón iasacht.
Teanga tíre ar chaith muid na blianta á díbirt.
Bhí muid ag iarraidh a bheith Gaelach, neamhspleách.
Ag iarraidh scaradh le cumhacht na Breataine orainn.
Sciar mhór dár gcultúr í an Ghaeilge
Ach an bhfuil muid á labhairt?
Tá eagla orm nach bhfuil!
Tá cumhacht na Breataine imithe
Ach faraor, faraor, tá an damáiste déanta!
A Ghaeilge! Ó, a Ghaeilge! Cá bhfuil tú imithe?

Séamus Ó Gallachóir,
Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Lá Brea Lúnasa

Lá breá Lúnasa
Míle naoi gcéad seasca a seacht
Bhailigh an chlann le chéile
In Aerfort na Sionnainne
Chun slán a fhágáil le Bríd
A bhí ocht mbliana déag d'aois

Deirfiúr mo sheanmháthar
Nár leag cos ar thalamh na hÉireann
Go ceann caoga bliain
Nuair a bhailigh an chlann le chéile
In Aerfort na Sionnainne
Lá breá Lúnasa na bliana seo

Barróg ó chróí
Agus chaoín siad uile
Deora caoga bliain

Seán de Faoite,
Coláiste an Eachréidh, Baile Átha an Rí

Bíonn Siad Ann

I ndorchadas na hoíche
Bíonn siad ann
Soilse ildaite, áille ag lonrú
Bíonn siad ann
Fiú nuair a bhíonn tú cailte
Bíonn siad ann

Go dtí inniu níor thuig me
Cé chomh hálainn is atá siad
Ar nós mhuintir an domhain
Saolaíodh iad
Fásann siad
Faigheann siad bás

I gcónaí bíonn siad ann
D'fhás mé suas leo
Ag féachaint orthu
Titim i ngrá leo
Gach uile oíche
Ó ba bhreá liom a bheith ann

Fiú nuair atá an spéir clúdaithe
Le blaincéad mór, liath
Is féidir liom iad a shamhlú
Iad ag lonrú i gcoinne an dorchadais
I gcónaí, gcónaí
Bíonn na réaltaí ann

Falestine Kamel,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Athrú Meoin de dhíth ...

Tá Gaeil ar fud an domhain ag déanamh rudaí éagsúla le ceiliúradh a dhéanamh ar Bhliain na Gaeilge ach is í an cheist le freagairt ná an ndéanann sí aon difríocht? I rith na bliana, chuaigh Gaeilgeoirí ar Twitter leis an hashtag Níl Sé CGL, nó "níl sé ceart go leor" agus iad ag déanamh cur síos ar an gcaoi a gcaitear leis an nGaeilge agus ní dóigh liom go n-athróidh Bliain na Gaeilge meon na ndaoine seo. Bhí sé an-easca ag Leo Varadkar seasamh suas agus a rá gurb í 2018 Bliain na Gaeilge ach an bhfuil an rialtas ag déanamh tada le tacú leis an bhfeachtas? Ní hé go gcaithfidh siad go leor airgid a chaitheamh leis seo ach bheadh beagán fógraíochta cabhrach. Bhí sé cloiste agam gurb í seo Bliain na Gaeilge ach rinne mé dearmad air go dtí gur cuireadh i gcuimhne dom arís é. Má tá daoine ag iarraidh aon tionchar a bheith ag an mbliain seo ar an teanga, b'fhéidir go mbeadh sé úsáideach dá mbeadh daoine ar an eolas faoi. Labhróidh daoine Gaeilge ar feadh cúpla nóiméad mar iarracht ach iompóidh siad ar ais ar an mBéarla ansin arís. Go dtí go dtagann athrú meoin ar dhaoine agus go gcuirtear níos mó iarrachta isteach sna rudaí seo ní athróidh tada.

Aifric Ní Scolaí.
Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Dán Milis

Oráiste beag milis,
Craiceann dathach geal,
Slí ar fad ón Afraic Theas
Chun a shaol nua a thosnú.

Istigh i gcuiseoir siopa
Go dtí go dtógtar é
Le hithe mar ghreim blasta.
Sláintiúil do dhaoine
Sa ló nó san oíche.

Sarah Ní Chualáin,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Cén Fhad?

Tá muid anseo ag labhairt na Gaeilge
Ach ar feadh cén fhad?
Cén fhad go mbeidh an Ghaeilge básaithe?
Cén fhad eile a mhairfidh sí beo?
An mbeidh ár ngasúir á labhairt
Agus gasúir a ngasúr?
2018 – bliain eile beo
Ach cén fhad?

Ethan Ó Scarláin

Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Gnáthlá

Téim ar scoil – mar is gnáth
Ithim mo lón le mo chairde – mar is gnáth
Rang Mata leadránach – mar is gnáth

Ansín cloisim an scread
Cloisim fuaim an ghunna
Ag dul isteach i mo cheann
Ní haon ghnáthlá é seo

Emily Nic Giolla Íosa,

Coláiste Íosagáin, BÁC

Dóchas

Dóchas -
Focal amháin, lán le grá
Lán le háthas, lán le fáth
An ghrian ar maidin
An ghealach san oíche
An spideoigín ag canadh
Dóchas –
An fáth a bhfuilimid anseo inniu
Agus imithe amárach
An fáth a mbíonn scríbhneoir ag scríobh
Agus na héin fós ag eitilt
Dóchas –
Focal amháin, lán le grá
Lán le háthas, lán le fáth
Ach is í an cheist ná
Cén fáth?

Róisín Ní Thuama,

Coláiste Íosagáin, BÁC

Dán a scríobh?

Níl mé ag iarraidh dán a bheith scríofa
mar níl mé ag iarraidh a bheith ag labhairt libhse.
Níl aon rud agamsa le bheith scríofa.
Beidh mé ag obair air seo go ceann míosa.
Nuair a dúirt tú go mbeadh orm dul ag scríobh dán
Thosaigh m'aghaidh ar éirí bán.
Cheap go raibh mé i lár tromluí.
... Ina dhiaidh seo beidh orm dul a luí!

Darragh Ó Cadhain,

Coláiste Naomh Feichín, Corr na Móna

Fungaí

Le treoir agus le tacaíocht ón scríbhneoir Bríd Ní Mhóráin, rinne daltaí Phobalscoil Chorca Dhuibhne scéalta agus dánta áille a scríobh faoi Fungaí, Deilf cháiliúil an Daingin ...

Fungaí is ainm dom. Táim i mo chónaí i gCuan an Daingin le níos mó ná tríocha bliain. An chúis atá leis sin – bhuel, is scéal fada é.

Blianta ó shin, bhí mé ag taisteal timpeall an Atlantaigh le mo mhuintir. Léim mé amach as an bhfarraige agus chonaic mé oileán mór glas ar thaobh na láimhe deise. Bhí áthas orm. Bhí mé tar éis talamh nua a shroichint, cheapas. Rinne mé mo dhícheall teacht ar an oileán roimh mo mhuintir. Chuaigh mé isteach i gcuán mór. Bhí teach solais in airde ar an bhfaill ar an tslí isteach agus chonaic mé fear a bhí ag féachaint orm tríd an bhfuinneog. Bhí mé ag iarraidh aithne a chur ar an gcuán agus mar sin, níor fhág mé é cé go raibh mo threibh san Atlantach. Cheap mé go bhfaca siad an t-oileán freisin. Shnámh mé timpeall ag glaoh orthu ach ní bhfuair mé aon fhreagra. Bhí mé cailte agus bhí brón an domhain orm.

B'fhéidir go bhfaighinn bás le briseadh croí ach ansin, chonaic mé beirt ag snámh chugam. Bhí áthas an domhain orthu mé a fheiscint agus chuir a sásamh áthas orm. Thosaigh mé ag súgradh san uisce agus ba mhór an trua nach raibh ceamara acu! Thóg siad uaim an brón agus sin an fáth nach bhfuilim chun imeacht agus sin an chúis go bhfuil grá agam do dhaoine.

Micheal Holden,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Is deilf mé darb ainm Fungaí
Bíonn cleachtadh agam ar nós moncaí,
Is féidir leat mé a fheiceáil ó Ché
An Daingin ar feadh an lae,
Bhí mé i mo chónaí anseo ó thús
Ag déanamh do chleas an Daingin brabúis.
Beidh mé ann go deo sa cuán
Ag snámh ann, go ciúin.
Beidh mé ann, i gcónaí,
Deilf an Daingin, Fungaí.

Finn Dáibhís,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Deilf a mhaireann
Timpeall Bhá an Daingin.
Bíonn an deilf ag léim timpeall
Ar bharr an uisce.
Tá Fungaí ag déanamh
Ar tríocha bliain d'aois.
Déanann na bádóirí ualach airgid
As turasóirí a thabhairt
Timpeall an chuain,
A bhúiochas do Fungaí.

Antaine Ó Séaghdha,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Mé ag snámh san uisce, gach aon lá,
Ag léim in airde do chleas na mbád.
Gach éinne ag scréachaigh go glórmhar,
Gach éinne ag triail mé a lorg.

Mé anso leis na blianta,
I mbá bheag an Daingin,
Agus anseo a fhanaim
Lá i ndiadh lae.

Ní fhágfaidh mé riamh
A fhad a mhairfidh mé,
Bheadh brón ar na daoine
Gan mise sa Mharína.

Róisín Ní Bhrosnacháin,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

**Ag snámh sa cuán
Gach lá is oíche
Na báid ag teacht
Ag iompar daoine
Ag ithe iasc
I sruth na taoide
Is mise Fungaí
Sa Daingean
De ló is d'oíche**

**Na daoine ag teacht
Leanaí is a muintir
Bíonn gliondar ar mo chroí
Le casadh na taoide
Ag léim is ag súgradh
Go dtí déanach tráthnóna
Ná fágáig' mé, a dhaoine
Fanaig' liom, i gCorca Dhuibhne**

Sarah Ní Chualáin,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Luí na Gréine

Gorm, dearg, buí
Oráiste, corcra, dubh
Bíonn sí imithe
Chomh luath is a thagann sí

Natasha Ní Mháille,
*Coláiste Naomh Feichín,
Corr na Móna*

Milis

Dath oráiste air
Ciorclach sa chruth
Chomh milis le mil
Nó searbh go leor
Braitheann sé ar an lá
San ollmhargadh
B'fhéidir go bog nó b'fhéidir go crua
Ach is cuma cén ceann
A phiocann tú suas
Bíonn boladh láidir uaidh
Chomh luath is a bhaineann
Tú de a chraiceann

Róisín Ní Bhrosnacháin,
Pobalscoil an Daingin

Ciúnas

Fuaimeanna ró-arda
ag cur isteach
ar mo smaointe

An rópa crochta

Fuaimeanna
Fuaimeanna
Fuaimeanna

Ciúnas

Gate Ní Mhuilía,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Ruairí Rón

Is mise Ruairí Rón agus is breá liom ithe!
Ithim langa, bradán agus pollóg.
Bím ag snámh timpeall na háite ag lorg éisc
Is nuair a chím fógra le pictiúr d'iasc air
Lasann m'aghaidh suas le háthas!

Bhíos ar shráid i gCill Mhanntáin
Nuair a chonac an siopa mór seo
Siopa lán de gach sort éisc
Is níor dheineas faic ach snámhaíl trasna!

Nuair a thriaileas an doras a oscailt
Níor tháinig aon fhreagra.
Bhí na soilse ar fad múchta istigh,
Níor léas an fógra go dtí sin – Lá Caille!

Sibéal Ní Ógáin,
Pobalscoil an Daingin

Pinocchio

Is puipéad mé a bhí sa sorcas.
Bhíos im' asal ar feadh tamaill
Ach, ansin, déaneadh puipéad arís díom.
Is é Geppetto m'athair.
Is minic a bhím dána!
Téann mo shrón i bhfad.
Mar sin bíonn 'fhios ag daoine
Má táim ag insint bréige!
Lá amháin, tháinig síóg i gcabhair orm
Bhíos go maith do m' athair.
Ansin, déaneadh buachaill díom.

Caoimhe Ní Bheaglaioich,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Liathróid

Liathróid bheag bhuí
Ag preabadh ar bhalla
Lochán beag suaimhneach
Thíos ar an talamh
Go tobann de phreab
Thit sé le scread
Osna ón mbuachaill
A thóg an liathróid gan chead

Aebfhinn Ní Mhurchú,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Milis

Is toradh é
Dath oráiste air
Bog i mo láimh
Ar nós ciorcail
Blas milis
Ach ní ar gach ceann
Tá sé ar fad ite
Anois, táim lán

Ben Ó Briain,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Madraí Uisce

Bíonn na madraí uisce sa bhfarraige
Iad ag snámh is ag rás.
Ní chloisim iad ach tá siad ann
Ag faire orm.

Tá siad ag imirt le chéile.
Anois, chím iad.
Féachann siad deas macánta
Ach níl siad.

Bíonn siad ag fiach i gcomhair dinnéir
Agus tá siad fiáin, fonnmhar.

Rónán Ó Beagltaoich,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

LAOCH CHIARRAÍ

“An Gooch” Cooper

D'éirigh ceann de laochra móra caide na hÉireann as an gcluiche i mbliana tar éis cúig bliana déag ag imirt leis an Ríocht. Fear é seo a d'imir dá chlub, dá scoil, dá chontae agus dá thír agus tá sé áirithe mar cheann de na himreoirí is fearr a bhuaíl lasc ar chaid riamh. Cé eile atá i gceist ach Rí na Ríochta, Colm Cooper nó An Gooch.

Rugadh Colm i gCill Áirne sa bhliain 1983 agus bhí cúlra láidir caide ag baile aige. D'imir sé fé aois lena chlub áitiúil, Crócaigh Chill Áirne. Bhí an t-ádh leo é a bheith acu ar an bhfoireann agus bhудар mórán cluichí de bharr a chumais. D'imir sé le Coláiste Bhréanainn, institiúid mhór na caide sa chontae, chomh maith. Imreoir ionspioráideach le scileanna dochreidte agus le léamh iontach ar an gcluiche ab ea é. Ceannaire fear ar an ngort ab ea é, ceannaire a bhí chomh cruinn céanna lena dheasóg is a bhí sé lena chiotóg. Tosaí ab ea é a bhris croíthe mórán cosantóirí agus a lucht leanúna. Ní haon bhréag a rá go raibh scileanna iontacha caide aige. Ba mhór an seó é a fheiscint agus caid ard ag teacht isteach chuige agus é ag

léim suas sna scamaill chun greim an bhroic a fháil ar an gcaid. Bhíodh luas lasrach faoi agus ritheadh sé níos tapúla ná a chomrádaithe chun an báide a scóráil. Is é ar an ndaicead slat, bhí sé ina stiúrthóir ar dhráma, é ag tarrac ar shreanganna chun a fhoireann a stiúradh.

Bhí súile an tseabhaic aige agus dá bhfeicfeadh sé fear ag rith suas an gort thugadh sé faoi ndeara go tapaigh é agus chiceálfadh sé an liathróid suas ina threo isteach ina lámha.

Nuair a thiteadh an chaid isteach ina ghlaic, ní bhíodh ach rud amháin sa cheann aige, is é sin cúl an líontáin a

bhualadh. Agus is mó babhta a dhein sé amhlaidh!

Ó 2002 go dtí 2015, tá 22 báide agus 275 phointe scóráilte aige i gCluichí Craoibhe sinsir. Roghnaíodh é le himirt ar son fhoireann mhionúir Chiarraí is é seacht mbliana déag d'aois. Ba dheacair do roinnt dá fhoireann a chreidiúint go bhféadfadh leaid chomh hóg sin a bheith chomh maith is a bhí. Bhuaigh sé a chéad bhonn i gCraobh na Mumhan le Mionúir Chiarraí an bhliain dar gcionn. Sa bhliain 2002, chuaigh sé chun imeartha le foireann shinsir Chiarraí. Chailleadar Craobh na hÉireann an bhliain sin, ach chuir an chailliúint sin fonn níos mó ná riamh air oibriú go cruaidh agus a bheith ag cleachtadh gach aon lá agus teacht thar n-ais an bhliain dár gcionn deich n-uaire níos láidre.

Dhá bhliain ina dhiaidh sin, i 2004, bhuaigh sé a chéad bhonn Uile Éireann i gcoinne Mhaigh Eo. Ba é an t-imreoir is fearr ar fad é ar an lá agus scóráil sé báide agus cúig phointe sa chluiche úd. Bronnadh Imreoir Texaco na Bliana air an bhliain chéanna.

Ó shin tá ceithre bhonn Uile Éireann eile buaite aige lena chontae agus deich mbonn na Mumhan. Tá sé tar éis a bheith ar fhoireann shinsir Chiarraí le cúig bliana déag anuas, agus i rith an ama sin tá taitneamh tugtha aige do scata.

D'fhógair sé ag tús mhí Aibreáin 2017 go raibh sé ag éirí as a bheith ag imirt le foireann Chiarraí ach sular éirigh sé as an gcaid bhí gaisce amháin eile le baint amach aige – is é sin Craobh Uile Éireann eile a bhuaichaint! An babhta seo is dá chlub áitiúil, Crócaigh Chill Áirne a bhí i gceist, mar a thosnaigh sé amach mar gharsún óg.

Ach níl deireadh cloiste fós ón nGooch. Is iontach go bhfuil a shaineolas ar chúrsaí caide le clos againn óna chuid tráchtairreachta gach aon tseachtain ar an Sunday Game ar RTÉ. Is mór an t-ábhar mórtais é Colm Gooch Cooper do gach duine i gCiarraí agus do Ghaeil ar fud na hÉireann. Is dóigh liom féin gur féidir a rá go raibh sé ar an imreoir caide is fearr dá raibh riamh ann.

Liam Ó hÓgáin, Pobalscoil Chorca Dhuibhne
Bhuaigh an t-alt seo duais Oireachtais 2017

An Trá Faoi Cheilt

Ní raibh leictreachas ná idirlíon sa teach tar éis na stoirme. Bhí an lá fuar, gruama agus gach duine buartha faoi na barraí a scríosadh sa stoirm. D'fhéach Séamus amach an fhuinneog ar an spéir bhagarthach. Bhí sé féin agus Rian ina suí sa bhaile, gan faic le déanamh acu.

"Tá mé tinn tuirseach de seo," ar sé. "Cheap mé go mbeinn sásta go bhfuil an scoil dúnta, ach níl."

"Tá an ceart agat," arsa Rian. "Ní féidir linn imirt ar an Playstation ná ar an bhfón. Tá an saol gan leictreachas an-léadránach."

"Rachaimid amach," arsa Séamus. "Is féidir linn folach bíog a imirt ar an bhfeirm. Tá na daoine fásta gnóthach ag scrúdú an damáiste. Beidh spórt againn ..."

"Tá sé ródhainséarach," a d'fhreagair Rian. "Dúirt siad linn gan dul amach."

Ach ní raibh Séamus ag éisteacht leis. Rith sé amach an doras. Rith Rian ina dhiaidh. Go tobann chonaic siad lasair bhán tintrí ag scoilteadh na spéire os a gcomhair. Ní raibh siad in ann aon rud ach an lasair bhán a fheiceáil.

Nuair a d'oscail na buachaillí a súile, bhí siad

in áit a bhí go hiomlán difriúil ó Chontae Laoise. Bhí faitíos an domhain ar Rian agus gan a fhios aige cá raibh sé. Bhí an fharraige le feiceáil ach níl aon chósta ar Chontae Laoise. Áthas agus sceitimíní a bhí ar Shéamus, áfach. Léim sé ón gcloch mhór isteach san fharraige.

"A Shéamus! A Shéamus! Cá bhfuil tú?!" Bhí Rian ag béicil go hard.

"Tá mé anseo, a Riain!" a scread Séamus ar ais. Bhí sé ag snámh go breá sásta dó féin.

"Tar isteach, tá an t-uisce an-deas!"

"Ní thiofáidh, a Shéamus, tá sé ródhainséarach!"

"Ná bí i do shicín, a Riain. Tá sé go hálainn." Bhí faitíos fós ar Rian. Conas a tháinig siad anseo? Bhí na mílte ceist ag rith trína inchinn. Ach go tobann shéid gaoth ollmhór a bhrúigh Rian ón gcloch ar a raibh sé ina sheasamh.

"Ááááá!", a scread Rian. Agus isteach san fharraige leis.

"Tá tú istigh, a Riain!"

"Tá an t-uisce go hálainn!"

Bhí miongáire mór ar Rian anois, na ceistean-na imithe óna inchinn. Shnámh siad chuig an

trá. Bhí gaineamh álainn buí ar an trá.

"Tá ocras an domhain orm, a Riain," arsa Séamus agus é ag siúl go mall tuirseach ar an ngaineamh.

"Féach, tá crann cnó cócó ansin!" Rith siad chuig an gcrann ard agus d'fhéach siad suas ar na cnóite. Thosaigh Séamus ag dreapadh. Chroith sé an crann agus thit cnó cócó ar an talamh go tobann.

Bhí scéitimíní ar Shéamus. Ach nuair a dreap sé síos an crann, chonaic sé Rian ina luí agus a shúile dúnta. Ní ar an talamh a thit an cnó cócó.....

Róisín Ní Chuinn,
Coláiste Mhuire, BÁC

Liathróid Láimhe

Is breá liom liathróid láimhe
Bíonn an-spraoi agam le mo chairde
Ag traenáil gach Máirt
Ag feabhsú gach uair

Ag an bpinniúr chuile sheachtain
Ag cleachtadh liathróid láimhe
Ag ullmhú do na comórtais
Ag súil le cluichí a bhuachaint

Miotóga agus spéaclaí cosanta
Bróga reatha agus liathróid dhúghorm
Lascadh a thabhairt don liathróid
Is breá liom liathróid láimhe

Ailbhe Ní Chualáin,
Coláiste Chroí Mhuire, An Spidéal

Rithim

Buille
I ndiaidh buille
Ag leanúint ar aghaidh,
Ní stopfaidh sé.

Nótaí
Ar críth
San aer
A fhuaimníonn mé.

Tonnta
Ag briseadh
Ar an tráigh
I rith an lae.

An croí
Ag bualadh
Ag leanúint ar aghaidh
Ní stopfaidh sé.

Michael Holden,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

(Nóta: tráigh = trá)

Deora an Domhain

Leanann na deora ag titim, ag titim
Síos an abhainn, síos pána na fuinneoige
An bhfuil Dia crosta linn?

Leanann na deora ag titim, ag titim
Anois ag éirí níos troime
Ag preabadh ar an talamh

Leanann na deora ag titim, ag titim
Mar a bheadh mothúcháin -
Mothúcháin an domhain

Anna Curraoin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Caisleán

Chím gairdín galánta le coiníní agus giorriacha
Ag léim timpeall na háite.
Rósanna bándearga agus claí clúdaithe le sméara dubha.
Is féidir liom an fharraige a fheiscint
Cúpla madra uisce ag léim suas is anuas san uisce
Tá an lon dubh cúthaileach ag canadh
Ar leac na fuinneoige
Agus ioraí rua go hard sna crainn.

Sarah Ní Chualáin,
Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Mo Leaba Chosáin

Ar na sráideanna ó mhaidin go hoíche,
Préachta leis an bhfuacht,
Gan airgead, bia ná dóchas,
Mo chuid fuinnimh uilig cloíte.

Breathnaím ar an saol ag dul thar bráid,
Na ceisteanna i mo cheann,
Cá bhfuil tú ag dul? Cá raibh tú?
Ní smaoiníonn aon duine fúm.

Feicim na daoine uilig,
Bia ina lámha, airgead ina bpócaí,
Ní fhéachann siad orm, go fiú
A saol féin i gcónaí ina n-inchinn.

Cupán i mo láimh,
Cúpla pingin ann,
Ach níl fiú mo dhóthain i gcomhair aráin,
Ná blaincéad i gcomhair na hoíche.

Níl a fhios agam cén chaoi ar chríochnaigh mé anseo,
Tá a fhios agam nach oraibh atá an locht,
Ní thuigeann sibh gur gnáthduine mé,
Ach, is duine bocht mé le cosán mar leaba.

Hazel Ní Bhroin,

Coláiste an Eachréidh, Baile Átha an Rí

Dorchadas

Dia ag fáil réidh le dul a chodladh
Múchann sé na soilse
Sin é an chaoi a mbíonn a fhios againn
Go bhfuil sé in am fáil réidh don leaba

Dia ag fáil réidh don leaba freisin
Múchann sé na coinne go mall
Sin é an chaoi a mbíonn a fhios againn
Go bhfuil sé in am fáil réidh le dul a chodladh

Niamh Ní Churraoin,

Coláiste Naomh Feichín, Corr na Móna

Deatach

Bánliath fineálta ag imeacht le sruth
Aibhleoga dearga cráindóite
Rince na ndual
Ag éalú

Eileen Ni Chluanáin,

Coláiste an Eachréidh,

Baile Átha an Rí

Rith

Bhí orm rith
Rith tapa
Rith saor
Rith
Ó na guthanna gránna
Na daoine dorcha a bhí ag iarraidh
Mé a ghortú
Mé a scanrú
A bhí ag iarraidh
Deireadh a chur liom

Rithim agus rithim
Ach ní bhím riamh saor
Mar ní féidir rith
Ó do chloigeann féin

Madge Níc Réamoinn,

Coláiste Íosagáin, BÁC

Rithim na Rámhaíochta

Ceathrar ar an gcríú,
Gach éinne ag rámháíocht,
Ag rámháíocht ar ár ndícheall
Chun an rás a bhuachaint.

An áit dubh le daoine
Ach gach duine ag tabhairt aire
Chun nach mbrisimid an rithim
Mar bheadh deireadh lenár rás.

Gach éinne ag comhaireamh
'haon, do, trí, ceathair
Chun go gcuirfimid ár maidí rámha
Sa bhfarraige ar an bpointe boise.

Katie Ní Bhriain.

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Oíche Shamhna

Oíche Shamhna, Oíche Shamhna,
Nach scanrúil an fhéile í,
Púcaí agus vaimpíirí
Is gan amhras, an slua sí.
Báirín breac agus cnónna
Puimcíní agus turnapaí,
Oíche dhorcha scanrúil
Lán de vaimpíirí.
Is againn a bhíonn an chuideachta
Ag bualadh bob agus breab ar dhaoine
Tinte cnámh ar lasadh
Déanach istoíche
Bíonn cultacha scanrúla orainn
Le heagla a chur ar dhaoine.

Antaine Ó Séaghdha,

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Samhain

Gach bliain i gcomhair Oíche Shamhna, caitheann mo chara a lán ama ag déanamh feisteas mór dó fhéin. Anuraidh bhí sé gléasta mar ollphéist mhór ghorm, le héadaí bána, sciatháin ghé, ceann mór le haghaidh aít – déanta as papier maché – agus ag an mbarr, bhí Elmo ina shuí ann.

Nuair a chuamar amach le haghaidh bob agus breab chuaigh sé i bhfeidhm go mór ar dhaoine agus fuair sé a lán milseán breise dá bharr. Nuair a bhíomar críochnaithe thosaíomar ag siúl thar n-ais go dtí teach a athar – ach bhí tuirse orainn agus bhí an teach timpeall fiche nóiméad uainn. Dúirt mo chara liom go raibh cóngar ar eolas aige trí cúpla páirc.

'Beidh ár mbróga fliuch,' a dúirt sé, 'ach beimid ag teach m'athar i gceann cúpla nóiméad.'

Ní dúirt sé, áfach, go raibh lios i gceann de na goirt sin. Nuair a bhíomar ag siúl tríd, d'éirigh sé an-fhuar. Cheap mé go raibh méara oighir ag dul síos cnámh mo dhroma. Chualamar fuaim taobh thiar dinn agus chasamar. Spiorad a bhí ann. Bhí se bán agus lonrach, é gléasta i róbaí fada. Bhí méara fada aige le hingne géara agus bhí a aghaidh cosúil le duine ach amháin nach raibh aon mhac imrisic sna súile. Nuair a chonaic sé mo chara, áfach, tháinig eagla ar a aghaidh. Scread sé – le fuaim uafásach – agus d'ímigh ar nós na gaoithe. Ní raibh a fhios againn go raibh feisteas mo charad chomh scanrúil sin. Bhíomar ag gáire an tslí ar fad go dtí an teach.

Michael Holden,

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Litir Abhaile *Londain 2017*

A Dhaideo, a chroí
Tá an saol go breá
anseo i Londain

Árasán deas faighte agam
(gan chumhacht ná uisce
ná glas ar an doras, fiú)

Tá comharsana cineálta taobh liom
(ach céard faoi na hamadáin eile?)

Agus an aimsir? Bíonn an ghrian
ag scoilteadh na gcloch!
(seachas an spéirling sin amháin
a mhúch soilse na sráide ar feadh coicíse)

Gan dabht tá na daoine anseo
thar a bheith cairdiúil
(Seachas an garda sin a dhéanann
Seiceáil ar an "squat" seo)

É sin ráite, beidh mé ar ais gan mhoill!

Le grá
Ó do ghariníon
Máire

Leah Ní Mhuirgheasa,
Coláiste an Eachréidh, Baile Átha an Rí

Imithe

An seomra agus gan duine ar bith ann
É lán le bréagáin is é ag éirí fuar
An mbeidh aon ghá leo?
Deannach ar gach rud
An leaba folamh

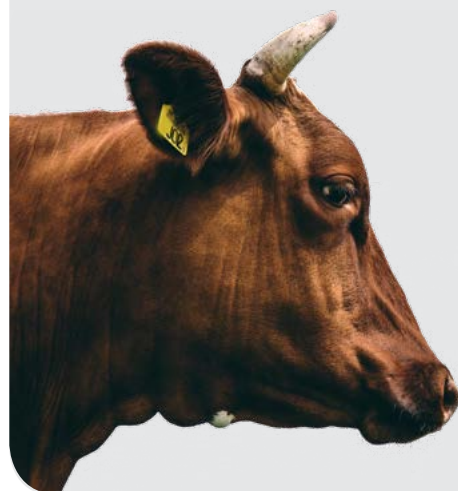
Dá mbeinn dhá nóiméad níos luaithe
Ní thosódh sí ag siúl amach
Ní thiocfadh an carr sin
Ní bheinn ag scríobh an dáin seo ...

Annie Sultan,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Mo Bhó

Is é Joe an t-ainm
atá ar mo bhó
Bíonn sé sa chró
Le mo Dhaideo
Bíonn mo Dhaideo
Oíche is ló
Ag caint faoina bhó
Darbh ainm Joe

Claire Ní Lochnáin,
Coláiste na bPiarsach, Ros Muc

Lá agus Oíche – Sealaíocht Oibre

San oíche dúnann an ghrian a súile. Téann sí ina codladh agus tagann a cairde amach chun seal na hoíche a dhéanamh. Bíonn na réaltaí agus an ghealach ag obair le chéile. Sa gheimhreadh bíonn níos mó oibre le déanamh ag an ngealach mar go dtéann an ghrian ar saoire. Ach nuair a thagann an samhradh caithfidh an ghrian tosú ag obair go dian arís. Bíonn na scamaill ag obair i rith an lae freisin, iad ag obair leis an ngrían. Nuair a thagann stoirm tosaíonn an ghrian agus an ghealach ag troid. Ní bhíonn ceachtar acu ag iarraidh an obair a dhéanamh.

Máire Ní Fhilbín,
Coláiste Naomh Feichín, Corr na Móna

Máthair an Dúlra

Athraíonn Máthair an Dúlra
ó shéasúr go séasúr
Is fíor

Sa gheimhreadh bíonn sí gruama
Sa samhradh bíonn sí ag gáire
Sa bhfómhar bíonn sí saor
San earrach bíonn sí ag obair
mar a bheadh beach

Báisteach ag caoineadh
Grian ag gáire
Gaoth ag séideadh
Toirneach ag bualadh

Athraíonn Máthair an Dúlra
ó shéasúr go séasúr
Is fíor

Rachel Seoighe,
Coláiste Naomh Feichín, Corr na Móna

Lorg Coise

D'fhág sé mé
Gan aon fhocal a rá
D'fhág sé mé
Ar bheagán fáth

D'fhag sé mé
Anseo i m'aonar
Tá an-bhrón orm
nach bhfuilimid le chéile

D'fhág sé an teach
Dé Sathair seo caite
Thóg sé chuile rud
An t-airgead ar fad caite

Blancéad timpeall orm
Tintreach i mo bholg
Súile báite le deora
Ní féidir liom codladh

An dtiocfaidh sé ar ais?
An bhfillfidh sé go deo?
Gan eisean ní airím
Go bhfuilim beo

Mollie Foley,
Coláiste an Eachréidh, Baile Átha an Rí

An Ghealach

Feiceann tú mé ach ní chloiseann tú mé
Feicim tusa gach lá, ag caint is ag gáire
Ag caoineadh is ag sileadh na ndeor
Bím leat gach lá is beidh i gcónaí
Ná bí buartha
Mar nuair a lonraíonn mo sholas
Sin é do chúis dóchais

Míde Ní Chasaide,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Deoir

Is duine leochaileach mé
Tarraingt amháin ar an truícear
agus scaoilfear saor mé
ó phríosún na súl
Déanaim iarracht a bheith láidir
Déanaim iarracht gan géilleadh
Má thitim tá a fhios agam
Go slogfaidh an abhainn mé

Ciara Ní Scalláin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Ceol

Cluasáin ar mo cheann
Tugann an ceol go háit nua mé
Stiúrann sé mo mhothúchain
Mo smaointe, mo shaol
Íobartach mé
Ní féidir liom an domhan a chloisteáil
Bainim díom na cluasáin ...
Cíunas

Gráinne Ní Laighléis,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Troid

Dorchadas ag cur leis an amhras
Gealach ag soilsíú go geal
Gaoth ag séideadh go fíochmhar
Análú – ní féidir

Báisteach anois ag titim
Uisce ag cur isteach ar mo shúile
Ag rith agus ag rith
Deora ag sileadh agus ag sileadh
Torann ard, géar ag gearradh mo chluaise
Scanraithe, gortaithe, fuil ar m'éadaí

An dorchadas ag cur leis an amhras
Gealach ag soilsíú go geal
Gaoth ag séideadh go fíochmhar
Liberté, Egalité curtha ar ceal

Leyla Heibe,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Scéal an Dorchadais

Is mise ag dorchadas 's mé ag insint mo scéil. Nuair a théann an ghrian ina codladh tagaim amach. Ní bhíon solas ar bith uaim ach an solas beag ón ngealach. Treoraíonn an ghealach na daoine a bhíonn i mbun a gcuid oibre sna hoícheanta fada, fuara.

Tá sé in am agamsa dul a chodladh anois mar tá an ghrian ag éirí geal. Slán anois, a chairde. Imeoidh mé liom don lá.

Ciara Ní Dhuinnshléibhe & Katie Ní Shúilleabháin,
Coláiste na bPiarsach, Ros Muc

Timpiste

An tiománaí ag gol
50 ciliméadar
60 ciliméadar
70 ciliméadar

Na deora ag titim
80 ciliméadar
90 ciliméadar
100 ciliméadar

An dorchadas á thimpeallú
110 ciliméadar
120 ciliméadar
0 ciliméadar

Orla Breathnach,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Loirg Choise

Bhí loirg choise
Le feiceáil sa láib
Fada is gearr
Leathan is tanaí
Cé a d'fhág ann iad?
Cad as ar tháinig siad?
Cár imigh na cosa sin?
An bhféachfaidh aon duine
Ar lorg mo chos sa láib?
Má fhéachann
Cad a cheapfaidh siadsan?

Kirsty Ní Fhionnaláin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Conamara

Deich míle siar ón nGaillimh
 I lár na Gaeltachta
 Tús an tsamhraidh
 Grian ag scaladh
 Gasúir ar an trá
 Lán le sonas
 Spéir ghorm
 Spórt á imirt
 Garranta glasa
 Lán le hainimhithe
 Loch breá ciúin
 Éanacha ag casadh
 I gConamara

Seán Ó Conghaile

Coláiste Cholmcille, Indreabhán,

Ag' Baile

Áit álainn í an Ghaeltacht
 Is muid inár gcónaí inti
 Bíonn Gaeilge á labhairt againn
 Ar scoil agus sa mbaile
 Ag breathnú amach an fhuinneog
 Ar na madraí ag spraoi
 Sonas orthu agus orainn
 Is muid ag síoscadh as Gaeilge.

Niamh Ní Dhugáin,

*Coláiste Cholmcille,
 Indreabhán*

M'Áit Dhúchais

Garraithe beaga glasa
 Tonnta móra gorma
 Aer glan folláin
 Gan mórán le déanamh
 Ach neart le feiceáil
 A tharraingíonn na turasóirí

Ní bhíonn cogaí ann -
 As seo táim buíoch
 Dá mbeadh cónaí orm
 Sa Rúis nó sa tSín,
 Ceapaim go mbeinn
 Beagáinín tinn!

Tony Ó hAnluain,

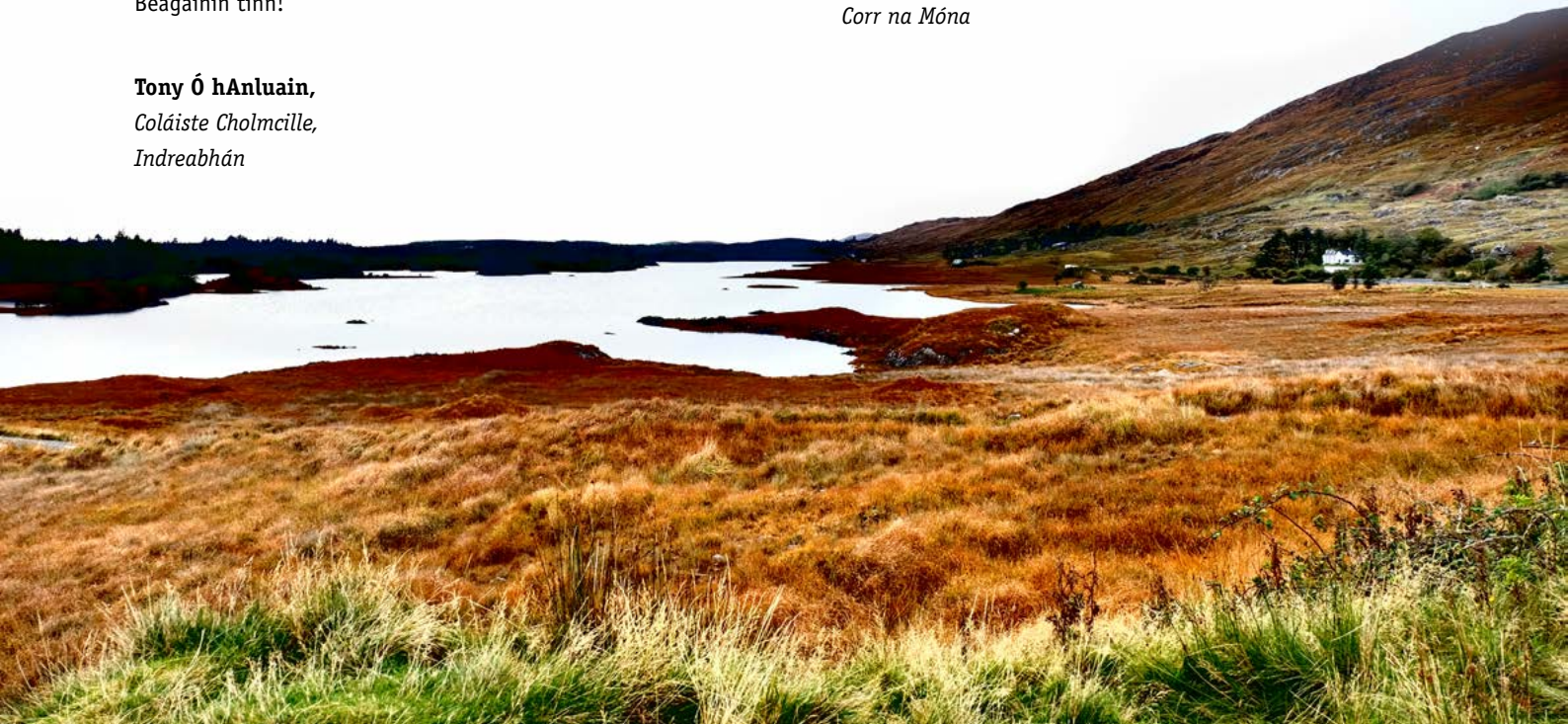
*Coláiste Cholmcille,
 Indreabhán*

Conamara

Sa domhan mór, millteach seo
 Tá áit bheag bhídeach amháin
 darbh ainm Conamara
 San áit seo tá na sléibhte ard
 agus na haibhneacha an-domhain
 I gConamara tá mo theaichín beag féin
 Anseo atá mo shaol
 Conamara – mo dhomhan beag féin

Eva Ní Ghabháin,

*Coláiste Naomh Feichín,
 Corr na Móna*

Súil Eile

Rinne roinnt daltaí i gColáiste Pobail Ráth Chairn dánta an-ghearra a scríobh – dánta gearra a bhreathnaíonn ar na rudaí a fheicimid gach uile lá trí shúil eile. An aidhm atá leis na dánta seo ná cur síos úr a dhéanamh ar ghnáthrud chun peirspeictíocht úrnua a thabhairt don léitheoir. Baineann na dánta gearra seo leis an dúlra.

Ciorcal mór a lasann an spéir nuair atá an ghrian ina codladh:-
An ghealach

Niamh Ní Ríordáin,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Níl puth gaoithe ann
An spéir ina blaincéad
Ligeann sí don domhan
Dul ina chodladh

Cian Ó Floinn,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Scamall ag eitilt tríd an aer
Uisce ag titim as mar a bheadh sconna
Deoir an scamail ag frithchaitheamh
an tsolais as tine na spéire
Dathanna ag titim ó bhlaincéad mór gorm

Aimee Nic Cormaic,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Bíonn an ghealach ag dul timpeall an domhain
Í ag iarraidh píosa beag solais a thabhairt don dorchadas
Ligeann sí don ghrian dul a chodladh

Karla Ní Cheallaigh,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Cad é scamall? Doirteal sa spéir
Cad é féar? Foraois na bhfeithidí
Cad í an oíche? Maidín na n-ullchabhán
Cad í an ghrian? Tine Dé, solas an domhain

Alison Dillon,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Cad iad na scamail?
Is iad na scamail Ealaín Dé

Criostóir Ó Muireadhaigh,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Titeann dorchadas nuair a athraíonn solas go scath
Bíonn solas ann nuair a osclaíonn Dia fuinneog

Michaela Ní Mhaitiú,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

I gceann cúpla céad bliain
Beidh an domhan seo i bpian:-
Truailliú

Cole Hackett,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Deora Dé
Ag líonadh an domhain:-
An fharraige

Niamh Ní Ríordáin,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Seasann sé leis féin i lár grúpa
Gan é thitfeadh an teach anuas:-
Bríce

Aoibhe Long,
Coláiste Pobail Ráth Chairn

Flaisficsean:

Scéalta gearra le casadh ag an deireadh a bhaineann stangadh as an léitheoir

Ag siúl liom féin sa sneachta. Féachaim siar. Taobh thiar díom tá loirg ceithre chos le feiceáil

Harrison Ó Broin,
Coláiste Eoin, BÁC

Osclaíonn an doras. Screadaíl. Béicíl. Caoineadh. Urchair scaoilte. Ciúnas.

Isobel Ní Eachteirn,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Rith sé i dtreo an dorais. Chonaic sé dhá scáth trí ghloine an dorais. Ní raibh aon solas ar lasadh sa seomra.

Pádraig Ó Nualláin,
Coláiste Eoin, BÁC

Bhí sé ina shuí sa bhád agus é ag féachaint suas ar an ngealach mhór chiorclach. Bhí an ghaoth ag stiúradh an bháid. Chonaic sé buataisí geala, dearga faoin uisce. Tharraing sé amach as an uisce iad.

‘Conas a tharla go bhfuil na buataisí áille seo san uisce?’ ar seisean leis féin.

Díreach ansin, chonaic sé lámh ag teacht amach as an uisce. Corp ina dhiaidh. Corp chailín a bhí ann. Lig sé scread. Ach ní raibh aon duine thart. Ní raibh

a fhios aige cad a dhéanfadh sé. Tharraing sé an corp i dtreo an bháid. Go tobann chonaic sé ainmhithe san uisce freisin, an corp á tharraingt ar ais isteach san uisce.

An lá dár gcionn, tháinig na gardaí ar dhá chorp ar an gcósta.

Noise Rowsome,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Rinne an ginearál an tír a scríosadh le linn an chogaidh. Ní raibh sé ina theach féin le ceithre bliana anuas. Shiúil sé isteach sa teach scriosta. Chonaic sé a bhean chéile ina luí sa sceallach.

Ciarán de Brún,
Coláiste Eoin, BÁC

Bhí tart an domhain uirthi. Thosaigh sí ag ól uisce an locha. Nuair a d’fhéach sí suas arís chonaic sí na héisc go léir agus iad marbh ar urlár an locha.

Pádraig Ó Nualláin,
Coláiste Eoin, BÁC

Sula mbuailimid le chéile arís

Bhí an ghaoth ag séideadh sna crainn agus an péint ag briseadh ar na doirse. Ach bhí an bosca teilefóin míleata ina sheasamh go hard. Ar an taobh amuigh bhí an chuma air go raibh sé chomh sean le crainn na foraoise, ach ar an taobh istigh, bhuel, b’ín scéal eile ar fad.

Bhí an spás istigh i bhfad níos mó ná mar a cheapfaí amuigh. Bhí uirlísí ar ardán heicseagánach agus duine an-neamhghnách ag pleidhcíocht leo. An Dochtúir a tugadh air agus bhí sé ag obair ar an TARDIS, nó Time And Relative Dimensions In Space as Béarla.

Ar aon dul leis an mbosca, bhí an Dochtúir beag agus tanaí nuair a d’fhéach tú air, ach bhí a inchinn plódaithe le heolas. Agus bhí dhá chroí aige, ceann ar gach taobh dá chorp. Bhí beirt ina suí in aice leis, blaincéad orthu agus iad ina gcodladh – Séamus Mac Caomhaoín agus Kristina Kerrchov nó Kris Kerr - compánaigh agus cairde an Dochtúra.

Bhí an TARDIS ag taisteal go síochánta nuair a chuala an Dochtúir rud éigin á ionsaí. Níor éirigh leis an TARDIS a bhogadh as an mbealach. Dhúisigh Séamus agus Kris de phreab. Bhí rud éigin tar éis an TARDIS a bhualadh.

“Cad atá ag tarlú, a Dhochtúir?” a d’fhiafraigh Séamus. “Níl fhios agam, ach tá an TARDIS ag corraíl go mór,” a d’fhreagair sé. “Tá rud éigin ag tarlú cinnte.”

Nuair a stop an TARDIS d’oscail an Dochtúir na doirse. Bhí saighdiúirí lasmuigh.

“A Bhriogáidire Lethbridge-Stewart?”

“Cé thú féin agus conas atá fhios agat m’ainm?” arsa an Briogáidire go feargach.

“Umm, nílím in ann an cheist sin a fhreagairt. Aon cheist eile agat?”

“Ceart go leor, cad as tú?”

“Ná an ceann sin.”

Chuala an Dochtúir agus an Briogáidire buillí an chloig ag teacht ón TARDIS.

“Ó, ní anois!” arsa an Dochtúir agus chas sé isteach sa TARDIS arís. D’iarr an Briogáidire cead teacht leis agus lig sé isteach é.

“Mura gcruthóidh mé frithchosúlacht,” arsa an Dochtúir leis féin. Tharraing sé cúpla luamhán agus thosaigh an TARDIS ag bogadh

timpeall go mór arís. Bhí gach duine ar a ndícheall gan a gcloigeann a chailliúint.

"A Dhochtúir, cé hé sin?" a d'fhiafraigh Kris.

"Sin an Briogáidire Alistair Lethbridge-Stewart. Bhíodh sé ag taisteal liom sa TARDIS go dtí gur fheastail mé ar UNIT, sin Unified Intelligence Task Force. Tháinig sé ar ais cúig bliana níos déanaí." Labhair an Dochtúir go ciúin chun nach gcloisfeadh an Briogáidire é. Stop gach rud go tobann. Stop an clog ag bualadh agus bhí gach duine trína chéile.

"Cad atá ag tarlú?" a d'fhiafraigh Séamus.

"An féidir libh gan an cheist sin a chur orm as seo amach," a d'fhreagair an Dochtúir go feargach.

"A Dhochtúir, tar amach as an TARDIS le do chompánaigh agus bhur lámha in airde," arsa guth a bhí an-chosúil le guth an Bhriogáidire. D'oscail an Dochtúir an doras beagán agus thuirling ga gréine ar a aghaidh. Chonaic sé leagan níos óige den Bhriogáidire ina sheasamh lasmuigh. Níos óige agus pas difriúil.

"Tar amach as an TARDIS nó maraíodh mé thú," ar seisean.

"Ó sea? Agus conas a dhéanfaidh tú sin?" a deir an Dochtúir.

A luaithe is a d'fhág na focail a bhéal, d'athraigh gunna an Óg-Bhriogáidire ina AK-47, Hack979 agus gunna Dalek ag an am céanna.

"Leis an arm seo."

"Ó, bhuel! Féach ar an am, brón orm ach tá orm rith!"

Dhún an Dochtúir doras an TARDIS agus bhuail sé ceithre chnaipe ar an ardán.

Chuala gach duine laistigh na gunnaí lasmuigh á scaoileadh ag an Óg-Bhriogáidire.

"Cur amú ama, a chladhaire. Is féidir le sciatháin an TARDIS gach buille a shealbhú."

"Beagnach gach ceann," a deir Séamus.

"Ná bac beagnach," arsa an Dochtúir. "Coimeádaigí greim ar bhur hataí, beidh seo fíochmhar."

Agus bhí an ceart aige.

Thosaigh an TARDIS ag gluaiseacht go mór. Bhí Cloig an Chlabhstra ag bualadh arís. Bhí an Dochtúir ag eisfhearadh fuinnimh ama. Bhí sé in am é a athghiniúint. "A Dhochtúir, cad atá ag tarlú duit?" a d'fhiafraigh Kris. "Níor inis mé daoibh riamh é, ach nuair a fhaighim bás nó nuair a bhím gortaithe

go dona, deisíonn mo chorp é féin. Athraíonn sé gach rud."

"Agus do phearsantacht freisin?"

"Tá brón orm ach sin an praghas atá orm a íoc, fiú agus pearsantacht iontach agam."

"An féidir linn cabhrú leat é a stopadh?" arsa an Briogáidire.

"Ní féidir."

"An mbeidh tú in ann athrú ar ais?" arsa Séamus.

"Ar mhaith leat go n-athróinn ar ais?"

"Cinnte."

"Ó!"

"Ach ar mhaith leat féin athrú ar ais?"

"Níor mhaith." D'fhéach an Dochtúir ar Shéamus. "Ar mhaith leat imeacht? Is é do rogha-sa é."

"Má tá tusa chun athrú go mór, a Dhochtúir, táimse ag iarraidh fágáil."

"Mar sin, ar ais linn chuig an mbliain 3026."

Bhrúigh an Dochtúir an bhliainuimhir isteach sa TARDIS agus thosaigh sí ag gluaiseacht go síochánta tríd an am. Thart ar chúig soicind níos déanaí, stop an TARDIS ar an bhfear glas agus gorm ar phlainéad an Domhain Nua.

"Bhuel, seo linn ag fágáil slán lena chéile," a deir Séamus.

"Yep. Bhuel slán leatsa, a Shéamus." Chuaigh an Dochtúir ar ais sa TARDIS agus shiúil Séamus chuig a theach féin.

Istigh sa TARDIS, bhí an Briogáidire ag cur a chóta air.

"Ceapaim go bhfágfaidh mise tú freisin. Ach bhí an eachtra seo an-suimiúil, déarfaidh mé sin leat."

"Bhí sé iontach bualadh leat arís, a Bhriogáidire."

Thosaigh an Dochtúir ag brú cnaipí agus ghluais an TARDIS arís. Nuair a stop sé cúig nóiméad níos déanaí, ní raibh caite ach soicind amháin ó chuir an Briogáidire coiscéim isteach sa TARDIS ar dtús.

"Cad a bhí i gceist agat nuair a dúirt tú go raibh sé iontach mé a fheiceáil arís?" ar sé.

"Gheobhaidh tú amach."

"Bhuel, slán leat, a Dhochtúir." Croith siad lámha lena chéile agus amach leis an mBriogáidire.

"Bhuel, nílímse ag imeacht," a deir Kris.

"Nílím á iarraidh ort," a deir an Dochtúir.

"Ach an gcaithfidh mé slán a fhágáil leat?"

"B'fhéidir é, feicfidh mé thú arís i gceann nóiméid. Ní mar atáim anois ach..."

"Is cuma liomsa. Is tú fós mo Dhochtúir."

"Oh, go raibh maith agat, Kris, is fada ó dúirt éinne é sin liom."

Tharraing sé isteach i mbarróg í agus agus thosaigh sé ag athghiniúint. D'fhan siad fáisceithe ina chéile go dtí gur stop an solas ag teacht ó chorp an Dochtúra. D'fhéach siad ar a chéile. Bhreathnaigh an Dochtúir i bhfad níos óige. Bhí a shúile gorm agus a chuid gruaige donn. Rinne siad miongháire lena chéile. Bhí aois nua ag tosú don Dochtúir agus do Kris.

Nathan Ó Daibhín,
Coláiste Mhuire, BÁC

An Áit is fearr liom

Is í an pháirc caide an áit is fearr liom. Is breá le mo chroí a bheith ag cleachtadh caide. Bím ag cleachtadh ar mo sheacht míle dícheall ag cur barr feabhais ar mo scileanna caide.

Imríom mé do Chlub Caide na Gaeltachta. Tá ár ngort suite in aice na farraige i bParóiste na Muirí. Tá ár bhfoireann shinsir i Roinn a hAon faoi láthair. Is rud an-neamhghnách é sin do chlub chomh beag. Tá éacht déanta acu agus táimid an-bhródúil astu.

Imríonn mise don bhfoireann faoi 12, faoi 13 agus faoi 14 faoi láthair. Níor éirigh thar na bearta linn i mbliana ach tiocfaidh ár lá arís. Mar a deir an seanfhocal: Beidh lá eile ag an bPaorach.

Imríonn mise sna tosaithe agus i lár an ghoirt. Bhí ag éirí go maith linn i mbliana go dtí gur bhris ár mbáideoir a chos agus bhí an lúb ar lár ina pholl i ngach cluiche ina dhiaidh sin dá dheascaibh.

Beidh Comórtas Caide na Gaeltachta ar siúl inár gclub an bhliain seo chugainn. Beidh an áit dubh le daoine dá bharr. Táimid tar éis ualach bailiúcháin a dhéanamh chun gort nua a thógaint.

Bhuamar an comórtas anuraidh agus táimid ag súil lena bhuchaint arís.

Is club iontach é Club Caide na Gaeltachta agus tá súil agam go n-éireoidh go geal le gach imreoir a imríonn don gclub agus tá súil agam go mbuafaidh an club mórán comórtais sa todhchaí.

Antaine Ó Séaghdha,

Pobalscoil Chorca Dhuibhne

An Spéir Aisteach

Is í an bháisteach deora na ndaoine a fuair bás Nuair a bhíonn siad feargach éiríonn an spéir dearg Uaireanta bíonn ocra ar na mairbh agus itheann siad píosa den ghealach Sin í an uair nach mbíonn an ghealach lán

Cate Ní Mhuilía,

Coláiste Íosagáin, BÁC

Cuimhní

Mhóthaigh mé a lámh ar m'aghaidh
Chuala mé a ghuth im' chluas
Bhris mo chroí agus thosaigh na deora

Is cuimhin liom na scéalta a d'inis m'athair dom
Is cuimhin liom an grá a roinneamar
Ach tá sé imithe anois

Catherine Ní Fhiachna,

Coláiste Íosagáin

An Choill

Geal agus Dorcha
Donn agus Glas
Solas agus Scáth

Trom agus Éadrom
Fuaim agus Ciúnas
Dúnta agus Oscailte

Socair agus Beo
Glas-smaragaide
Na Coille

Mia Ní Uaghaidh,

Coláiste Íosagáin, BÁC

An Fear Sneachta agus an Madra

Oíche amháin bhí fear sneachta ina shuí
In aice le madra beag gleoite a bhí ina luí
Cairde buan a bhí iontu ón uair
Gur tháinig an sneachta agus é chomh fuar

Ag cabhrú lena chéile tríd an dorchadas
Go dtí go dtagann dóchas agus solas
Sa sneachta anois tá na páistí ag spraoi
An madra fós ina luí, an fear sneachta ina shuí

Ansin d'ardaigh an ghrian go hard sa spéir
Thosaigh an fear sneachta ag leá ar an bhféar
Ach céard faoin madra beag, brónach, cliste
Chonaic sé bás a charad agus bhí sé croíbhriste

Síofra Ní Dhonnchú,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Aimsir

Toirneach san oíche
Dia ag srannadh
Páistí ag dúiseacht
Na héin ag canadh

Aoife Ní Ghráinne,
Coláiste Naomh Feichín,
Corr na Móna

Milseáin

Is breá linn milseáin
Níl muid sásta faoin gcáin
Tá an rialtas an-dána
Fágfaidh siad muid bánaithe

Tá seacláid an-deas
Ach leánn sí sa teas
Chomh maith le huachtar reoite
Tá sé an-ghleoite

Matilda Warsop
& Méabh Ní Chualáin,
Coláiste Cholmcille, Indreabhán

Eolas

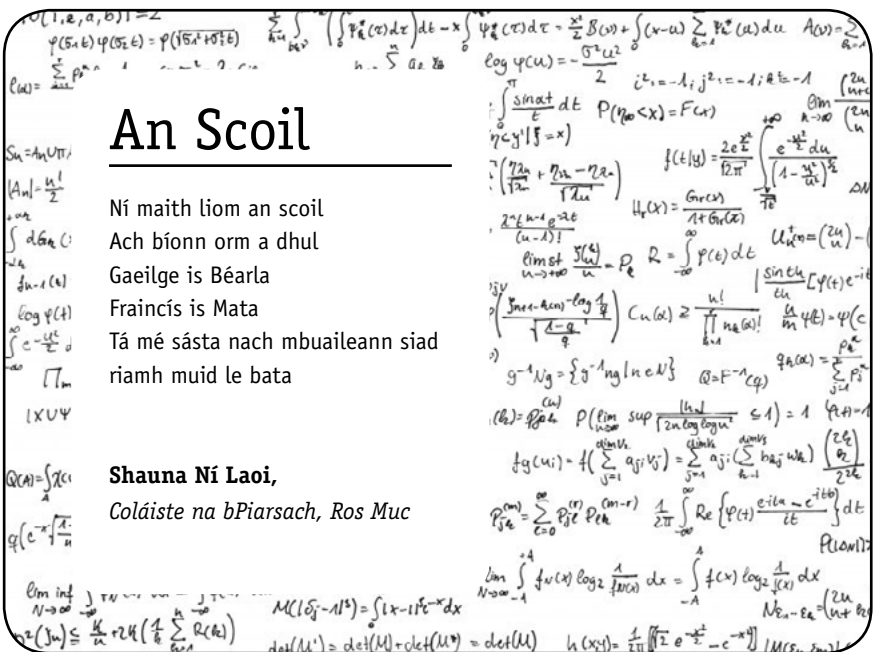
Bíonn eolas ag an gcrann
Eolas nach bhfuil againn
Bíonn scéalta ag na páistí
Is ag na seandaoine
Ach bíonn scéalta ag an gcrann
Faoin Domhan féin
Casann an crann a chloigeann
Le hamhrán na gaoithe
É ag féachaint anuas orainn
Is é an crann mo chara, mo chroí

Róisín Ní Thuama,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Scoil

Ní maith liom an scoil
Ach bíonn orm a dhul
Gaeilge is Béarla
Francís is Mata
Tá mé sásta nach mbuaileann siad
riamh muid le bata

Shauna Ní Laoi,
Coláiste na bPiarsach, Ros Muc

Folamh

Siúlaim timpeall
Timpeall na scoile
Le haghaidh atá brónach
Le haghaidh atá folamh

Ní chloiseann tú mo chaoineadh
Ní chloiseann tú mo screadaíl
Ní mhothaíonn tú m'uaigneas
Ní mhothaíonn tú mo phian

Is mise an croí atá briste
Is mise an scamall mór
Thart timpeall ar do cheann
Is mise an brón

Saibh Garcia Weber,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Dráta Bocht

Tarraingthe ón talamh
Caithe i mála
Fágtha gan chraiceann
Ag snámh – fliuch báite
Curtha sa teas
Suite ar phláta
Ite go tapa
Gan aon chroí fágtha

Meadhbha Reddin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

An Sféar sa Spéir

Feicim na réaltaí ag briseadh dhorchadas na hoíche
Cloisim snáthaid ag titim
Ní fheictear ach leath díom nuair a bhím gruama
Nuair a bhím sásta déanaim gáire mór
Bím ag lonrú sna scamaill san oíche
Feicim an domhan thíos fúm

Nóra Ní Shíocháin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Carna

Tá Carna gar do mo chroí
Mar is ann a rugadh mé
Tránna gleoite
Radharcanna áille
Gach áit a mbreathnaíonn tú
Ní féidir dul amú

Tugaim cuairt ar mo theachín
Inar chaith mé tús mo shaoil
Loch lena thaobh
agus ealaí bána ann
Oileán Árann trasna an chuain
Ó - A bheith ann go buan

Ach caithfidh mé filleadh
ar ais chuig an bPáirc Thoir
Airím mo shuaimhneas
ag imeacht uaim
Níl aon chaint faoi Charna níos mó
Guím go bhfillfidh mé ar ais go luath

Méabh Ní Chualáin,
Coláiste Chroí Mhuire, An Spidéal

Mise

Roghnaigh grúpa daltaí i gColáiste Íosagáin,
Baile Átha Cliath, an teideal 'Mise' agus rinne siad
dánta éagsúla áille a scríobh. Seo cuid acu ...

Seasaim go díreach
Faoin ngrian ag taitneamh
Lúbaim le teacht na stoirme

Is mise an fáth
A bhfuil tú beo
An dtugann tú aire dom?

Ag lúbadh, ag briseadh
Glas agus donn
Geanmnaí

Alexandra Ní Aimhirgín,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise an tonn
Anseo cois trá
Feicim is cloisim daoine
Ag snámh is ag súgradh
Bím sásta suaimhneach
Nuair a fheicim an ghrian
Ach nuair a thagann an oíche
Tugann sí an taoide léi
Éirím feargach
Fásaim agus ardaím
Ardaíonn mo ghlór
Bíonn uaigneas orm
Go dtí go bhfilleann an ghrian
Go dtosaíonn an rothlú arís

Clíodhna Ní Chatháin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise do ghuth
Cloisim do smaointe
Motháim do bhrón
Feicim do sceon

Is mise do ghuth
Éistim le do gháire
Motháim do dhíomá
Feicim do dhícheall

Saoire de Burtúin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Mise an leon
Ag siúl síos an bóthar
Feicim na duilleoga
Feicim na crainn
Tá ocras orm
Ocras mór
Osclaím mo bhéal
Siúlann fear ard isteach ann
Hata buí air is scairf ghorm
Boladh uaidh
Bhí sé salach ach
Bhí sé blasta

Ciara Ní Chonchubhair,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is úll é an domhan
Muidne na cuileoga
Ag ithe an dúlra
Ní fhásfaidh sé arís

Áine Ní Fhearghail,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Turgnamh de chuid an nádúir mé
Láidir ach éasca le briseadh
Tugaim foscadh d'ainmhithe gan dídean

Aisling Ní Ruairc,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise an ciúnas
Cé mise?
Dun do chlab!
Gabhaim do ghuth
Agus tugaim liom é
Chuig poll domhain dorcha
I lár do chroí

Hannah Ní Chonchubhair,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise an bháisteach
 Cruthaíodh mé chun sibh a choimeád beo
 Fanaim thuas go hard sa spéir
 Thíos fúm feicim grá
 Ní bhfaighimse aon ghrá, áfach,
 Seachas ó na feirmeoirí a bhíonn buíoch diom
 Nuair a chaoim uisce mo chinn

Ailbhe Nic Cormaic,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise an crann
 Folamh sa bhFómhar
 Fásaim san Earrach
 Bláthaím sa samhradh
 Lonraíonn an ghrian orm
 Ní féidir mé a shárú
 Táim láidir agus buan
 Anseo i mo ghnáthóg
 Chun mo chairde a stiúradh

Emma Ní Bhraonáin,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Feictear ag bainis mé
 Ag breithlá is baisteadh
 Ag gach uile ceiliúradh
 Gliondar croí thart orm

Ach ní bhíonn aon ghliondar ormsa
 Nuair a chuireann siad scian ionam

Eavan Ní Chasaide,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Is mise an DNA 23 + 23
 Cothaíonn tú mé
 Iompraíonn tú thart mé
 Ar feadh naoi mí
 Mo chroí ag bualadh
 Mo chuid fola ag gluaiseacht
 Ansin tar éis naoi mí
 Tagaim ar an saol
 Cár imigh an naoi mí sin?
 Rugadh mé ag náid bliana d'aois

Madison Ní Chonaill,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Táim róchuthaileach
 Le dul amach inniu
 Is trua sin
 Is mise an ghrian
 Tá gach duine thíos fúm
 Fuar, fuar

Aisling Ní Mhaoldomhnaigh,
Coláiste Íosagáin, BÁC

Seán sa Saol eile

Bhí Seán ar bís. An Satharn a bhí ann agus bhí sé le dul abhaile ón nGaeltacht. Bhí sé ina sheomra i dteach Bhean an Tí. Go tobann, chuala sé díoscán. An geata á oscailt go mall.

Chonaic sé scáil ag an bhfuinneog. Scáil ard, thanaí. Ach ní raibh sé in ann an duine a chaith an scáil a fheiceáil. D'oscail sé an fhuinneog agus d'fhéach sé amach.

Fear an bhus a bhí ann. Bhí sé ag teacht chun na páistí a bhailiú agus iad a thabhairt abhaile. Chroch Seán a mhála ar a dhroim. Amach an príomhdhoras leis. D'fhéach sé ó thaobh go taobh. Cá raibh an fear ard, tanaí?

Ní raibh duine ar bith le feiceáil. Bhí siad ar fad imithe. Bhí na páistí imithe, bhí a dhlúthchara Dónal imithe, bhí an bus imithe agus ní raibh Bean an Tí le feiceáil in aon áit. Thóg Seán a ghuthán amach as a phóca agus rinne sé iarracht glaoch ar an tiománaí bus. Ní raibh nasc gutháin aige, áfach. Bheartaigh sé siúl síos an bóthar go dtí an sráidbhaile.

Shiúil sé. Agus shiúil sé. Bhí sé ar an mbóthar ceart ach fós ní raibh an sráidbhaile le feiceáil. Ní duine aclaí a bhí ann. Bhí tuirse agus tart an domhain ag teacht air. Shuigh sé síos ar bhalla íseal chun sos a thógáil.

De réir a chéile, tháinig scaoll air! Bhí sé fágtha ar an trá fholamh gan aon deoch, agus ní raibh le hithe aige ach ceapaire liamháis. Bhí sé ina aonar sa saol, i bhfad ón mbaile, gan a fhios aige céard a tharla dá chairde.

Shuigh Seán ar an mballa tamall fada. Bhí sé chun bás a fháil agus é gan uisce. D'fhéach sé timpeall air. Bhí ballaí eile ar gach taobh. Cinn i gcruthanna cearnóige, dronuilleoige agus ciorcail. Go tobann, thuig Seán cá raibh sé.

Bhí sé sa sráidbhaile, ach bhí na foirgnimh go léir imithe. Bhí fothracha fágtha ina n-áit. Sheas Seán suas. D'fhág sé a mhála trom in aice leis an mballa agus chuaigh sé ag cuardach foinse uisce.

Tar éis cúpla nóiméad, d'aimsigh sé tobar. Bhí buicéad ann agus chuir sé síos an tobar é. Chuala sé torann an uisce nuair a bhuaíl an buicéad é. Thosaigh sé á tharraingt ar ais aníos, ach bhí an buicéad níos troime anois. Agus ní raibh braoinín dá laghad uisce ann.

Thug Seán cic don tobar agus i bpreabadh na súl, thosaigh báisteach ag titim go trom. Is beag nár leagadh Seán ar an talamh le fórsa an uisce. Chuir sé an buicéad amach faoin mbáisteach ach níor líonadh é. Bhí Seán fliuch báite ach fós ní raibh sé in ann an t-uisce a bhailiú. D'oscail sé a bhéal ach níor thit braon dá laghad isteach ann.

Stop an bháisteach chomh tobann céanna is a thosaigh sí. Bhí an spéir corcra agus dath aisteach ar gach rud.

Níor thuig Seán céard a bhí ag tarlú. Bhí fearg air. Bhí tart agus ocras air. Chuaigh sé sa tóir ar an gceapaire liamháis ina mhála. D'íth sé go tapaídh é. Chuir sé a mhála ar a dhroim agus shiúil sé arís.

Smaoinigh sé ar phlean. Dá mbeadh sé in ann loch a aimsiú, bheadh sé in ann an t-uisce a ól as.

Lean sé air ag siúl. Ní raibh ainmhí ar bith sna páirceanna timpeall air. Shroich sé barr an chnoic agus d'fhéach sé thart air. Ní raibh loch le feiceáil in aon áit.

Ghlac Seán anáil mhór dhomhain, agus lig sé scread as. Thit sé ar an mbóthar agus níor éirigh sé arís.

Oisín Mac Toirdealbhaigh,

Coláiste Mhuire, BÁC

Comhar ÓG:
Iris liteartha na nÓg
dhá eagrán gach scoilbhliain
Lascaine speisialta ar fáil!
Ceannaigh 30 cóip den chéad
dhá eagrán eile* ar €60

**Meán Fómhair 2018 & Márta 2019 (€2/cóip de ghnáth)*

Breis eolais: gno@comhar.ie nó 01- 6751922

Comhar

